

Què és un concurs de creditors?
—És un procediment que, des de l'1 de setembre de 2004, amb l'entrada en vigor de la Llei concursal, substitueix les anteriors fallides i suspensions de pagaments. Un concurs de creditors pretén donar solució, de manera justa i ordenada, a la situació d'insolvència de qualsevol deutor, ja siga empresari o no. Es troba en situació d'insolvència qui no pot pagar regularment les seves obligacions exigibles. Jo acostume a descriure el concurs de creditors amb la imatge d'un hospital, que té una porta d'entrada (que és la insolvència) i dues portes d'eixida: el conveni o la liquidació.

—S'han detectat canvis en el tipus d'empreses que demanen concursos?

—La major part són empreses industrials, però les estadístiques confirmen que cada cop hi ha més empreses concursades del sector de la construcció i de la promoció immobiliària. I la premsa econòmica de les darreres setmanes parla d'empreses amb greus problemes financers, amb passius de centenars (i, a voltes, d'algun miler) de milions d'euros.

—Fins a quin punt aquestes dades són preocupants?

—Des de setembre del 2004 fins al tancament del 2007, a Espanya s'han declarat 3.003 concursos. El 2007 hi va haver un increment notabilíssim del 7,7%. Hi ha crisi, amb els greus problemes econòmics i socials, per l'increment de l'atur, que açò comporta. L'any passat a Catalunya es van declarar 224 concursos de creditors (concentrats a Barcelona), i 160 a la Comunitat Valenciana. Catalunya i València són les dues comunitats amb més procediments concursals, i és lògic: a més empreses, més concursos.

Tanmateix, a Alemanya, per exemple, l'any passat es van declarar 164.597 concursos (29.160 corresponen a empreses i, de la resta, 105.238 són de consumidors). Tot i que la població alemanya dobla l'espanyola, aquelles xifres es troben molt lluny dels 976 concursos declarats a Espanya l'any 2007. D'altra banda, convé recordar que l'any 1993, després de l'eufòria de l'Expo i les Olimpíades, entre fallides i suspensions de pagaments, a Espanya se'n van declarar més de 2.000. N'hem vist de pitjors, i no s'ha de tenir por del concurs de creditors.

“No s'ha de tenir por del concurs de creditors”

Fernando Cerdà Albero (Banyeres de Mariola, 1964) és catedràtic de Dret Mercantil de la Universitat Pompeu Fabra, a més de reconegut expert en concursos de creditors. En aquesta entrevista parla dels ets i uts d'una figura jurídica tan temuda com desconeguda.

—Quines condicions ha de complir una empresa per sol·licitar el concurs de creditors?

—El deutor ha d'acreditar que es troba en situació d'insolvència (actual o imminent) i aportar certs documents: una memòria on s'expliquen les causes de la insolvència i les propostes de viabilitat, un inventari dels béns, una relació de creditors i, si el deutor és un empresari, que és el que passa en més del 90% dels casos, també els comptes anuals

dels últims tres exercicis. És el punt de partida per a saber què té el deutor (quin és l'actiu) i què deu (quin és el passiu).

Quan el jutge mercantil, especialitzat en aquestes matèries declara el concurs de creditors, nomena un o tres administradors concursals, que administren el patrimoni del deutor en interès del propi concurs. El jutge designarà tres o un administradors concursals, segons que el passiu superi o no el milió d'euros. En aquest últim cas, es parla de concursos



abreujats, que a la pràctica són una mica més de la meitat del total.

—Què passa aleshores amb les persones que fins llavors han administrat l'empresa?

—La situació depèn de si s'ha acordat la intervenció o la suspensió de les facultats patrimonials del deutor. En aquest segon cas, són els administradors concursals els qui prenen les regnes de l'empresa. Ara bé, quan és el mateix deutor qui sol·licita el concurs (l'anomenat concurs voluntari, que a la pràctica representa més del 87 % dels casos), la norma és la simple intervenció: l'empresari deutor o els seus administradors (en el cas més típic de societats mercantils) es mantenen i, això sí, han de comptar amb l'autorització o la conformitat dels administradors concursals per a realitzar actes d'administració o disposició.

D'altra banda, s'ha de decidir si el concurs és fortuït o culpable, i açò es fa en la secció de qualificació. És culpable quan en la generació o l'agreujament de la situació d'insolvència hi ha hagut dol o culpa greu, com ara en els casos d'irregularitats rellevants en la comptabilitat, o aixecament de béns, o simulació d'una situació patrimonial fictícia. Si el concurs és culpable i, havent-hi liquidació, no s'han pagat tots els crè-

dits concursals, la llei estableix com a gran novetat que el jutge pot condemnar els administradors socials a pagar de la seva pròpia butxaca els deutes que no ha pogut pagar la societat concursada. Aquesta responsabilitat pot afectar als administradors, tant de dret com de fet, i també els qui ho hagin estat en els dos últims anys abans del concurs. D'altra banda, els administradors socials poden ser inhabilitats. Aquestes situacions són molt menys extraordinàries del que es pugui pensar.

—A l'hora de cobrar els deutes, els creditors estan en condicions d'igualtat?

—La Llei concursal classifica els crèdits en tres categories. En primer lloc, els creditors privilegiats, que poden ser amb privilegi especial (hipotecaris i amb penyora, normalment a favor de bancs i caixes d'estalvi; crèdits per *leasing*...) o amb privilegi general (que la llei retalla considerablement: crèdits laborals, crèdits d'Hisenda i Seguretat Social fins a la meitat del seu import...). En segon lloc, els creditors ordinaris (normalment els proveïdors). I a la cua es troben els creditors subordinats: per interessos, sancions... i els crèdits de persones especialment relacionades amb el deutor (familiars, si és persona natural, o, en el cas de les societats, els seus socis amb més d'un deu per cent del capital, els administradors i les empreses del mateix grup). Aquesta classificació és molt important en la solució que es done al concurs.

—Parlem de les vies d'eixida d'un concurs de creditors.

—Com he dit, la llei ofereix dues portes d'eixida de l'"hospital": el conveni i la liquidació. La liquidació —que és l'opció a què s'arriba en un 70 % dels casos— consisteix en l'alienació de l'actiu per pagar el passiu. Primer es paguen els crèdits amb privilegi especial amb el bé sobre el qual recau el privilegi i després cobren els privilegiats generals, per l'ordre legal; si sobra alguna cosa, cobren els ordinaris a prorrata; i si després hi hagués algun romanent, cobrarien els subordinats. Òbviament, les possibilitats de cobrar es dilueixen a mesura que el crèdit es troba més enrere en aquesta cua.

El conveni persegueix conservar l'activitat empresarial del concursat, i es pot assolir per la via d'una proposta anticipada, que es tramita de manera escrita, o

per les propostes ordinàries de conveni, que es decideixen en una junta de creditors. La proposta ha de ser acceptada per almenys la meitat del passiu ordinari i és eficaç quan l'aprova el jutge. Ara bé, el conveni no afecta els creditors privilegiats que no s'hi adhereixin, mentre que els creditors subordinats queden vinculats pel conveni sense tenir dret de vot.

—La sensació és que al final el creditor sempre hi surt perdent ...

—En el cas del conveni, els estudis estadístics situen la mitjana de les expectatives de recuperació per als creditors ordinaris entorn del 57 %, si el conveni es compleix, és clar. És estranyíssim que tothom, al final, cobre. Si estem en un procediment concursal, és perquè no hi ha prou diners per a pagar tots els deutes. La qüestió és, doncs, quina composició d'interessos fa la llei perquè els sacrificis siguin els més justos possibles.

—Com s'explica que empreses que estaven fent públics comptes de resultats milionaris, de cop i volta sol·liciten ser declarades en concurs de creditors?

—Hi ha casos de firmes que tenien unes valoracions del patrimoni de sòl i unes vendes d'habitatges o solars que, de cop i volta, han baixat bruscament. I el que havia estat un *boom* immobiliari, de la nit al dia es converteix en una tragèdia. Van enganyar algú? No, no oblidem que són empreses que han estat objecte d'auditoria de comptes, i els mateixos bancs feien cua per deixar-los diners...

—En tot cas, un concurs de creditors no significa necessàriament el final d'una empresa.

—En efecte, i per això la imatge de l'hospital. Un va a l'hospital en principi per curar-se. A voltes, malauradament, s'acaba a la *morgue*. I si més no, si s'ha de morir allí, es fa d'una manera ordenada. És molt pitjor la situació d'empreses que tanquen d'un dia per a l'altre, abaixen la persiana i desapareixen. Els concursos han d'intentar aconseguir la continuïtat de les empreses viables, i fins i tot quan s'opta per la via de la liquidació, l'empresa pot sobreviure, ja que un tercer pot comprar el conjunt de l'empresa o determinades unitats productives i mantenir el màxim nombre possible dels llocs de treball.

V. Tena

